

ANY V.

Barcelona 14 de Juliol de 1895.

NÚM. 28.

LA RESTAURACIÓ DEL MONESTIR DE CAMPRODÒN

Tot aquell qui, possehit de sentiment artístich, visita la fresca vall ahon s' hi assenta la pintoresca vila de Camprodon, se sent atret per unes despulles monumentals d' antich cenobi que, malgrat son abandono y desolació, ostentan encara sa garbosa bellesa. Si apart del sentiment de lo bell, se sent possehit del amor á les coses de la velluria y als recorts històrichs y del desitg de restauració de la patria catalana, no pot menys de condoldres del trist oblit en que jau aquella joya monumental, llegat d' un de nostres Guifres, lo monestir cluniacence de Sant Pere de Camprodon.

Lo sever temple de pures ratlles arquitectòniques, de bell estil románich, está esbalandrat, foradada sa volta per ahon sembla que surti lo clam de les ruines, demanant fins ara debades un aturador á son constant aclaparament, un recort y una ajuda als aymants de la patria, á tots aquells que s' interessen per véurela renaxenta y ornada altra volta de tots los

joyells que la incuria, lo vandalisme, ó la brutal ignorancia, han anat arrebasantli.

La esbelta torra quadrada de galants finestrals, apoyada sobre la vuytavada volta del creuer, está rublerta d' herbam y fins d' arbriça, y, si no s' hi acut ben prompte, les furgadores arrels, formant braç de palanca, la mitg-partirán, y caurá esberlada com una magrana.

Mes, no succehirá axí, si á Deu plau. Lo bon interés de vers patricis camprodonins, y de no menos bons patricis de la colonia barcelonina que té propietats en la encontrada, ó que estiueja en la vila, ajudats ab desinteressat desprendiment per tota la diócessis de Gerona y per los catalans entussiastas y de bona voluntat de tota la terra, farán que prompte sia un fet la restauració del Monestir.

Lo Ilm. Sr. Bisbe de Gerona, Dr. Sivila, aymant com qui més dels vells y artístichs monuments, encarregá al distingit arquitecte N' Antoni Serrallach los planos de restauració y aquestos han sigut ja presentats y aprobats per lo Sr. Bisbe, qui está, á mes, disposat á prestar tot son

valiós apoyo y protecció pera portar á cap la obra.

Abans que tot, se tracta de donar estabilitat y consistencia á la massa general constructiva, donchs si bé avuy los murs y voltes son encara fermes, la má del temps y los traus oberts en ells anirien de mica en mica promovent un seguit enrunament. Com ja hem abans indicat, la torra es lo que necessita més perentoria atenció, axí com la volta del creuer, ahon durant la última guerra civil, en que 'l temple fou convertit en fàbrica de progetils, s' obriren grossos esboranchs.

Seguidament caldrá desembrar la obra de tots los aditaments que 'l mal gust dels últims temps hi havia anat acumulant. Lo guix ho havia anat empastifant tot ab adornos ridícols é impropis de la severitat y puresa de ratlles del edifici. Delicades motllures y ben proporcionades carteles quedan avuy amagades per lo crostám d' aquell material. Part dels ábsides quedan tapats ú obstruïts per noves construccions que no responen á cap noció d' art y de bon gust; alguns dels finestrals están també cegats, y tenen que desaparéixer altars emplantats en impropis llocs, reconstituhint, en cambi, los que en mal hora foren trets, tornant lo conjunt á son propi y peculiar estil y restablint la bella y general armonía del tot y de les parts.

Lo monument es notable baix molts conceptes. Sa planta severa y correcta afecta la forma de la creu llatina, desarrotllantse en son travesser, cinch ábsides quadrats d' esbeltes proporcions, sobresortint lo central, més gran, lo qual constitueix lo capçal de la creu.

Lo creuer de secció quadrada se transforma, per ben estudiat plan, en figura vuytavada dessobre la que s' alça la torre quadrada de dos cossos ab finestres bipartides, esbeltes y ben proporcionades.

Les voltes de la iglesia son totes de canó seguit, y tant interior com exteriorment hi ha la simplicitat y correcció de ratlles arquitectòniques propies del pur estil románich bisantí, presentant un elegant conjunt, més per lo ben estudiat de la obra total que per los detalls de la ornamentació.

Si interessant es lo monument per sa concepció arquitectónica, no ho es menos per sos recorts històrichs. Fundat per Guífre, comte de Besalú y de Cerdanya, net del primer comte independent de Barcelona, Guífre lo Pelós, fou dotat per ell ab rendes y alous. 17 monjos de Ripoll foren sos primers pobladors y lo monjo Gaufret son primer abat. Fou consagrat lo temple per Servus Dei, bisbe de Girona, ab assistencia del comte Sunyer, y fou novament dotat lo monestir ab bens temporals en lo comtat de Besalú, en lo Vallespir y en lo Conflent.

Les ceremonies del culte se feyen ab tota solemnitat fins á sos últims temps y en la benedicció de la missa major sortia á darla, en lloch del celebrant, l' abat revestit ab mitra y báculo.

Tant de bó poguessem tornar á veure tant notable cenobi no tant sols degudament restaurat y tornat á sa primitiva integritat artística, lliure de tots los adefesis que 'l mal gust de sos possehidors dels darrers sigles hi havien anat apilonant, sí que també rodejat de nou esplendor y engalanat ab severes y solemnes pompes religioses, tornat á la noble orde benedictina y dotat d' una escolanía que ab sos cants religiosos aromés les sagrades voltes.

Tot ho esperém del noble zel del digne prelat de Girona y de les entusiastes persones qui están disposades á secundarlo en tant lloable obra.

C. A. T.

UNA CONFERENCIA D' EN MAURICI BARRÈS SOBRE 'L REGIONALISME

I

Le Journal, diari de París ahon ha sigut publicat lo text de la conferencia que sobre 'l Regionalisme va fer lo dia 29 del passat Juny á Bordeaux en Maurici Barrès, hi posá per devantal exes ratlles:

«Nostre amich en Maurici Barrès, va fer á Bordeaux una conferencia que alcançá un gros éxit. Se pot no estar conforme, y tal es nostre cas, ab totes les idees de 'n Barrès; mes hi ha una cosa en la que tothom pensa igual, y es aquesta: que en Barrès te un talent grandíssim y que es un dels mestres de la llengua francesa.»

Fem nostres de cap á cap les ratlles del colega parisench; afeginthi dues observacions: La primera, que la participació en les idees esposades per en Barrès en sa conferencia es, d' una banda, major de part nostra que de part de *Le Journal*, axís com, d' una altra que es la menys pertocant al sentit regionalista, ne forem nosaltres los més allunyats. Y la segona, que, haventhi en la conferencia de 'n Barrès, com no se 'n podia de menys, Alguns arguments quina força provatoria arrenca de condicions especials del Estat francès, suprimirém aquells que pera molts de nostres abonats exigirien explicacions llargues sobre certs detalls de la vida política d' aquell Estat. Y ara aném á la traducció de la sàvia y eloqüenta esposició que de ses conviccions regionalistes va fer á Bordeaux lo jove y eminent propagador de nostres idees:

Puix duch l' intent de fervos veure 'ls grans inconvenients del sistema centralisat que la República va heretar dels governs precedents, començaré ab una pregunta sobre un punt de detall. ¿Per qué elegiu diputat á En Raynal? Es que de debó vos agrada? Cal de cap manera; però al govern li cal, y ¡qué no li es possible á un govern centralisat! Pera administrar 38 milions de francesos als qui ha sigut llevada la possessió de sí matexos, cal una burocracia prodigiosa. Forces empleos, ab que ferse seus als electors, á sos fills y á sos nets. En quant als qui no son funcionaris, ni parents de funcionaris, se 'ls guanyará, gracies á les mines, als canals, als ferro-carrils, als oficis ministerials, á les adjudicacions, á les provisions, á les concessions de totes menes. Tot açó es la activitat d' un gran pays; y es també la moneda electoral ab que 'l govern paga la seva majoria. Si alguns electors de situació independent poden escorres per dedins d' aquestes malles espesses en les que ordinariament nos reté

nostre interés, en aquell cas se 'ls agafa valentse del sentiment del honor: pera fernos ajupir, lo poder central disposa de tres ordes de condecoracions ab diferents graus. Afegiuhi les medalles de salvament,... los estanchs dels que ja se sap que un prefecte y un candidat de la familia 'n tenen un forta provisió.

Mes lo govern no corromp pas tant solament al individuus, sinó que ab preferencia corromp á les societats y á les associacions. A una societat industrial, li compra 'l concurs pera les eleccions fentli encárrechs; á favor d' una ciutat, disposa obres d' embelliment ó d' utilitat pública, ferro-carrils y vies estratègiques, monuments á les glories locals, encoratjaments al comerç, y á la industria, rebaxes de tributs ó prestacions, y en fi, ciutadans, hi han també les visites del President de la República. Al costat de les recompenses, los càstichs. Un projecte declara als alcaldes de poblacions consternades: «Mentres elegiréu aquest diputat tan dolent, no esperéu res de la benvolença del govern.» Tal població, havent votat malament, fou castigada trayentne una companyia de soldats.

Y heusaquí com y per qué elegiu vosaltres á En Raynal. Sou un poble venut al seu govern.

Si uns polítichs deshonorats en cent y una concussions variades é induptables son y serán perpetuament reelegits, es perque 'l govern que se 'ls estima com á agents que no poden reguitnar, disposa absolutament de ciutats, associacions é individuus.

La França se 'l coneix be prou lo seu mal. De per tot arreu li assenyalen. Pensadors cosmopolites com los Taine y 'ls Bourget, filosops arrellats al seu terror com los Mistral y 'ls Xavier de Ricard, la escola de Nancy com los poetes del Mitg-dia, la lliga d' En Marcère com la tradició autonomista de la *commune*, combaten á nostre govern concentrat.

Descentralisació, regionalisme, federalisme, lo dret de respirar, en una paraula! heusaquí lo que demanen los individuus, les ciutats, los acoblaments professionals, les regions. Y fins pot ben ser que, si tarda á produhirse un moviment decisiu en aytal sentit, depenge açó de la incertitut, força natural, en que 's troben los electors als qui aquest mateix parer pervé d' orogens los mes diversos, dels qui alguns los hi son sospitosos.

A eix immens exércit qui representa la força evolutiva de nostre pays y á la que 's tracta de tenir aturada dividintla en punts de detall,

no li duym pas nosaltres cap ocasió de fraccionar-se una vegada més. Molt al contrari, devots de la Unió socialista, pensám que 'l federalisme justifica l' acort de totes les fraccions del partit, ja que tira á preparar una França en que totes les teories podrien esser assajades y tots los sistemes aplicats en les regions ahon convindrien.

Sense federalisme, digué En Proudhon, no hi ha socialisme. Lo federalisme socialista dexa á cada hu la seva manera de pensar sobre la organisació social, admet y sosté tots los temperaments. Destrueix los obstacles y ajuda á cada hu á desentrotllarse.

Aquesta concepció... es la que vinch á esposar á vostra reflexió, als nets dels Girondins.

Pera l' home hi han dos ordes d'acoblaments: lo grupo local, lo grupo moral.

Pera 'l grupo moral, dihem nosaltres: llibertat absoluta d' associació.

Pera 'l grupo local, repetim nosaltres: al municipi, 'ls interessos municipals; á la regió, 'ls interessos regionals; á la nació, 'ls interessos nacionals.

Dins de la unitat del Estat, introduhim totes les gradacions de la llibertat. Emancipám la regió, lo municipi, l' individu.

Correspón al govern nacional reclutar los tropes, declarar la guerra, fer los tractats de pau, d' aliança, de comers, administrar la hisenda nacional, contractar empréstits garantits per lo conjunt de la nació, tractar ab les associacions industrials pera les empreses que interessan á la totalitat del pays.

La regió te 'l dret de constituhirse administrativament, políticament y socialment, com mes be li plague. La seva única obligació, es: de regonexer la unitat nacional, la constitució nacional, garantint á cada ciutadá l' us de sa llibertat. Que la regió elegeasca sos funcionarios y sos jutges, fixantne les atribucions y 'ls sous, que organise á son albir ses assemblees locals, tals son los seus drets.

Correspon al municipi adquirir, enagenar, contractar empréstits, decidir, votar per ell sol son pressupost sense autorisacions, mantenir als seus pobres y ses vies de comunicació, pagar y dirigir ses escoles, sense la intervenció del govern. Aquesta es la autonomia municipal.

Heusaquí com lo sistema federatiu, posant per fonament de tot la llibertat, assegura á cada individu, á cada municipi, á cada provincia, la major suma de vida, d' activitat y d' independència, realisant la llibertat individual, corporativa, local, comunal, regional y nacional.

M. BARRÉS.

LA SEGA

NOTES

Lo día apunta. Ja clareja en l' horitzó lo crepuscol matinal. L' oreig botzina en mitg lo fullatje y los segadors, dexant lo já, s' axecan y van al camp pera comensar la segada.

Com tot es fresch, jab quin dalit se posen á treballar! ¡Com branda la falç, tallant la palla que s' esboquina y cruix, resseca per les soleyades del Maig y Juny! Los lligadors, no poguent donar l' abast, s' atrafeguen per fer via y portar les garbes apilonades als qui promte comensarán á fer los garballons. Lo día puja. Lo cel ja es clar. Les montanyes se dibuxen grises y s' allunyen tapades per les boyres del matí. La guatlla canta dintre l' sembrat, los ballasters xisclen per l' espay, les xamaneyes fumen, los cans lladren, dringuen esquelles, sona l' fluviol, y 'ls camps de blat se veuen plens de segadors qui 's belluguen y canten, animantho tot.

Lo sol ja surt y esten sos raigs vermellosos que donen lo bes matinal á les puntes de les montanyes tenyides de color de foch. Ja es ben clar, no hi ha misteri. Tot viu y pren color. La Naturalesa es ben dexondida y arréu mostra ses belleses encantadores dels jorns d' istiu. Tot es hermós, frescal, y dona pler contemplar la vall olotina ab sa verdor, que s' va animant á mida que l' sol s' enlayra y va il·luminantho tot de llum potentia que fa tornar vaporoses á les montanyes de *Finestras, Corp, Cabrera y Sta. Magdalena; Puig-sacau, Coll de canas* y la tirallonga del *Canigó*, que darrera s' ovira confós, perdut per les calitges y núvols blanquinosos, qui cambien de forma sovint, desaparexent de cop, á voltes, pera donar pas á altres qui de darrera pugen tornant á tapar aquella tira blavenca que sembla una estria del mar gran. Lo pla contrasta ab los últims termens, resultant un quadro hermós contemplar les *Dèus*, lo *Prat*, la *Muxina*, lo *Bo de losca*, ab sos turons, sos bosquets, ses vinyes y fruyters, *Sant Roch*, la *Vila d' Olot*, lo *Montsacopa*, 'l *Pla de llachs*, *Montolivet* com s' armonisen per gradacions imperceptibles fins á les montanyes del fons y aquestes ab lo cel fi y llis que la vista no s' hi atura, sobre 'l qui 's destaquen les aurenets y 'ls ballasters.

¡Que es fort lo sol cap al mitg dial! La terra bull, les pedres cremen, l' ayre asfixia, la calor ho blabeix tot, atuhint les plantes que assedegades se colltorcen esperant la fresca de la nit.

Mes los segadors no s' espanten. Llavors va be. Les eynes son calentes, la falç talla més, y, suánt, vermells de clatell, espitregats, ab la barretina posada perque l' sol no 'ls hi entri al cap, canten fent caure lo blat qui dringa com vidre al ser tallat per la falç que llubeix tocada del sol. Mes fa calor, la feyna es cansada y sovint lo cap de colla, rendit de cantar, atrona 'ls ayres ab son crit característich y original ¡¡¡Garba!!! que es respost per los demés de la cobla ab un ¡¡Bona!!! la senyal de dexar per un moment la feyna y fer trago; de posar oli á la máquina, de reforçar la naturalesa dissipada ab tan suar. Y tornen á la feyna se-

gant ab dalit, omplint lo camp de pilons de garbes que van desapareixent de terra, per esser apilonades y formar los garballons. Lo cap de colla, donant exemple, branda la falç ab furia y ab força canta la cançó interrompuda pera reposar, contestant tota la cobla, les últimes ratlles de la estrofa

s' anomena D. Lluís
servidó del rey de França.

Després torna á cantar ell sol:

Ara si que be l' coneix,
menjat só á la seva taula;
la filla del rey francès
per esposa li han donada.

Les últimes notes de la cançó, baxen, baxen, pianíssimes, fins á perdre's llançades pel vent que se les emporta barrejades ab la fressa de les espigues y trencades de colp per les veus dels de la cobla que á chor repetexen:

la filla del rey francès
per esposa li han donada.

Un moment de quietut. Tothom blexa; no mes se sent lo *sech, sech*, de la palla quan peta trencada per la falç.

Malhaja qui te galán
y mes qui li ha donada,
que una dama com so jo
per altri m' hage dexada.

Y al cantar, com si se compadís de la dama ultrajada, donava sentiment á la éntonació posanthi tota la expressió d' un cor gran, que si no estima, ha estimat ab passió y s' endevina en son accent, ab la manera de dir lo vers, un ayre amarch de recordança, una melangia causada pot-ser per la imatge d' una dona bella, que en sos primers anys estimá y no pogué assolir, lo que fa resulte més trista y més interessant la cançó que la cobla repeteix tan bon punt ell ha acabat,

que una dama com so jo
per altri m' hage dexada.

La xardor es forta. Los raigs del sol cauen com fils de plom demunt dels camps, pesant en la esquena dels segadors qui desitjant acabar aviat, criden *¡blat avall y fora, blat avall!* Les cigales rasquen á reventar. Los grills dexten sentir lo *rich, rich* metàlich de ses ales. Les guatlles canten á més no poguer, y les ornetes cansades, asfixiantse dintre aquella atmósfera pesanta, bullenta, que ofega, no xisclen com al matí, ni 'ls ballasters fendexen l' espay brunsents com á la sortida del sol, sinó que, assedegats uns y altres, cerquen la fresca, mes, no la troben perque tot crema y l' ayre mateix pareix que sigue l' alé del infern que tot ho mostiga ab son escalf abrusador.

Lo cap de colla hi torna.

Ja no n' hi ha cap mes al mon,
sinó una meua germana;
ella es la llum del sol
y jo l' estrella de l' alba.

Ara ningú l' acompanya. Tothom está cansat. Ja casi no poden més sota aquell sol flamejant que 'ls torra ennegrintlos y fentlos suar de tal manera, que

traspuant la humitat demunt la camisa, aquesta se 'ls hi enganxa á la pell y no 'ls dexa trevallar ab desembrás lligantlos de totes maneres, per la angunia, la calor y 'l defalliment que 'ls vé á força de gastarse la vida d' aquella manera bárbara á plé sol y sol d' istiu, de Juliol, lo més fort, lo més cremant de l' any, y sota aquell cel sens un núvol que vinga á obrir un parentesis en aquelles hores pesades en que l' astre del dia brillant ab potencia desde son zénit ho abrusa tot.

Mes lo cap de colla hi torna.

Ella es la llum del sol
y jo l' estrella del alba...
y á n' á mi la set me mata.

—¡Garba!

—¡Bona! ¡bona!

Tots pleguen, y alguns axequen los braços cridant fort.

—¡Ja la veig!

—Uuum...!

Es que vé la criada ab lo cistell acurullat, tapat per blanch tovalló, que no pot amagar ben bé 'ls brochs de dos porrons verds que á un costat y altre surten.

—¡Ja la veig!

—Ja vé.

—Tenim gana!

Y allavores, arrecerantse tots á la ombra dels garballons, mengen ab gana y axequen lo porró sovint.

—Noys, ara vé 'l volcat; es mala segada.

—Si abir hagués sigut com ayuy, no 'm contracto; aquesta malehida cugula lo te lligat que cansa 'l doble.

—Feu les garbes massa grosses—diu lo capitá.

—Lo rem s' ho porta; veyeu que hi ha tanta palla! Però si no vos agraden, portéules á casa ¡veureu quina batuda faigl!

—Ara comensarém allá y 'l natxarém avall.

—Sí, sí, no dexarlo, seguir lo rem del volcat.

Y enrahonant, mengen, beuen, burxant ab una agulla 'ls talls de seba que desapareixen depressa de la plata, lo mateix que 'l ví que ja casi no 'n queda en los porrons los quins torna á omplir la noya, d' una garrafa coberta de bims, que reposava dins un garballó.

—No hi ha pas massa grá, tot es palla.

—¡Si ha fet un temps tan tótil!

—Tot se ha huxat, no mes veuen espigues xofes.

—Perque 'n sembren tant, fessen com l' empriu de casa, que hi tiro 'ls fems ab una fona.

—Jo lo que voldria, es véure l' blat alt.

—Jo també.

Lo recapte s' ha acabat. Ja no queda sinó un xich de such á la cassola, que un escura ab pá moreno, y unes quantes figues seques que ben prompte no 's veuen en lloch. La moça endressa les plates. Ells se axecan, y, de dins la barretina, trauen llibret, paquetilla y mistos de vent. Fan un cigarro, l' encenen, jencara un tragol y—*¡Blat avall, noys, que 'l vespre 'ns hi atrapa!*

Torna á sentirse lo carriqueix de les espigues, la falç talla arreu; algún prova de cantar, mes plega.

—No dona gust, diu, ab tanta calor.

Y es veritat. Ara es quan ne fa més de tot lo dia. Lo sol ve perpendicular y bat demunt la terra sos raigs de foch, no fent casi sombra los obgetes que abrusa ab son escalf. La terra calla ensopida, resseca. Los terrosos s'esberlen com la cals ab la mullena y fumen també calitges que tot ho allunyen velantho per tintes roses, boyres de foch y flam potentia, com pluges d'or fos. Rés se mou, ni l'ayre gronxa les espigues. No més los segadors blexant, tallen pera apretar la feyna y, no poguent més, sovint criden ¡Garba! pera beure y refrescar lo ganyot, febrosech y cremat. Sols les cigales, desafiant la calor, rasquen fort, molt fort, fins á reventar.

* * *

Lo sol ja es post. Lo ayre de marinada comensa á baxar refrescant la terra. Les flors tornen á axecar lo cap. Les guatlles canten y les oranetes xiscant se perden en l'ayre com picapatróns. Los garballons ja s'arrestellen de cap á cap dels camps y les espigues reposen cansades del va y ve que 'ls hi ha fet fer lo vent petonejantles, tant com han estat al camp.

Lo sol ja es post. Lo dia s'acaba y torna a entrar lo misteri de la nit. Lo cap-vespre es sugestiú. Los grills canten pausadament, les cigales ne ho fan tant fort, los segadors á mitja veu entonen tendre cançó.

Lo sol es post. Ja casi es fosch y encara en un camp los segadors treballen perque falta poch per acabar. Tot es calma, tot indica repós. La terra calenta encara exhala vapors xafagosos que s'escampen y serán les calitges de l'endemá 'l matí. Ja no s'ou ni una esqueïlla, ni un cá, ni un fluiol. No mes l'oreig petonejant les fulles, fá una fressa sorda, una remor dolça que commou.

De promte, en lo camp que encara hi treballaven hi ressonen rialles y un fort crit fet per tots los segadors

¡Biel! ¡Biel! ¡Biel!

Es que han acabat. La última garba ha sigut posada pera coronar lo darrer garballó.

Llavors tots pleguen. Recullen lo fato y absos garrots, lo tapa-boques, lo sarró y la falç y didals penjats á la esquena, fan via cap á Olot, pera esperar nova contracta, cantant alegroys una cançó que vibra en mitg d'aquella grandiosa quietut.

N'han baxat tres segadors
d'aquí d'alt de la montanya,
n'han baxat aquí al plá
per seguirne les segades.
¡ay, seguéu arrant!
¡Seguéu arrant, que la palla va cara!
¡ay, seguéu arrant!...

JOSEPH BERGA (FILL).

Olot. 2 Juny 95.

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

LA GENERALITAT Ó DIPUTACIÓ DE CATALUNYA

LOS EMPLEYATS DE CASA LA DIPUTACIÓ

Los Advocats assessors. eren dos y tenían lo encárrech de veure y apuntar los processos y escrip-

tures del *General*, portar totes les seves causes, actes y qüestions y satisfacer de paraula y per escrit á les consultes dels Diputats. Havien d'ésser catalans, Doctors en Dret y haver exercida la advocació per espay de cinch anys. Dels bens de la Generalitat cada hú dels Juristes cobrava per any cent florins pagadors per terces. Ocuparen est cárrech En Cáncer, En Vinyes, En Fontanella, En Gelabert, En Xammar y altres glories del forum catalá.

Lo Advocat Fiscal. Tenia aquest les facultats especials que comporta son nom y moltes d'altres quasi les matexes dels anteriors.

Lo Escrivá major. Se cuidava de la otorgació de les escriptures tocants al *General*, y les guardava sense donarne copia á ningú, á no ser mitjansant lo acort dels Diputats; redactava les actes de les sessions, com també la correspondencia, y apuntava ademés les interpretacions que dels Capitols de Cort donaven los Diputats y Assessors.

Tenia á son cárrech lo Arxiu, y també lo escriurer lo llibre apel-lat *Blau*, no tenint á les seves ordes mes que un sol escrivá; ell cobrava cent lliures per any; aquest, cinquanta.

Ajudants. Ho eren del Escrivá major, y eren tres; tots advocats, ó notaris.

Cada hú tenia un negociat especial:

Lo 1.er feya les ápoques del pago de interessos de censals y altres deutes, ses lluycions y 'ls abonaments del salari de tots los Diputats y oficials.

Lo 2.^{on} estenia y dava forma á les notes del anterior.

Lo 3.er portava la actuació de les causes civils y criminals, y feya lo inventari pera executar los bens dels deutors de la *Generalitat*.

Lo Regent los comptes.—Portava la contabilitat de la Diputació en tres llibres: l'un, general, dels arrendaments, deutes, recibos, etc.; l'altre, pera la reducció dels censals; y 'l terç, pera gastos extraordinaris. Los seus comptes devien sempre anar concordats ab los del llibre del *Racional*, y de la *Taula de Cambi*: la comprovació tenia lloch al final de cada mes. Tenia sols un *Ajudant*, y cobrava cinch centes lliures anyalment.

Lo Racional.—Aquest empleyat revisava los comptes. Tenia dos llibres: lo de les *válues*, y lo anomenat *Llibre Blau*; en lo primer, ahon se hi obría compte particular á cada arrendatari y á cada Aduana, devien anarshi á comprovar tota mena de comptes del *General*; y en lo segon, hi apuntava los crédits y 'ls deutes.

Disposava de tres *Ajudants*: l'un tenia la inspecció dels llibres de la Aduana de Barcelona y altres no arrendades, y cada quinze dies devia

presentar un estat de comptes dels drets cobrats. Lo segon assentava en lo *Llibre Blau* los noms dels arrendataris, les fermances que donaven y 'l preu dels arrendaments. Y lo altre revisava los estats quizenals d' entrades y exides, posava en un memorial los erros que hi hagués trobats, ab la particularitat de que, si després de aprovats los dits estats quizenals se hi notava algún mancament, devia satisferlo dels bens propis.

Lo Procurador General.—Exercia l' ofici que indica ja 'l títol en tots los autos y processos de la *Generalitat*; y á més, denunciava los frauds y remuneracions segretes que cobressen los empleyats.

Lo Syndich de la Generalitat.—Era lo delegat de aquesta en lo compliment de ses atribucions més grans: la defensa de les lleys de la terra, y rebre lo jurament del Lloch-tinent y altres oficials de la Corona.

Lo Receptor de salaris, Lo Credencer, y 'l Cullidor de avaries de la Régia Cort se ocupaven en la diversa tramitació de les causes judicials.

Lo Exactor de la Generalitat assentava en un llibre tots los crèdits que 's devien á n' aquesta, y mitjansant un orde d' ella efectuava 'l cobro ó les execucions ab lo ausili de hú dels *tres Porters* de la Casa. Estos capturaven als qui delinquien contra 'l General.

Lo Dressaner del General: assistia al arsenal particular que pera la seva Armada tenia la Diputació en les Dressanes de Barcelona, y juntament ab lo *Sotsdressaner* tenia á son càrrech la administració dels treballs de aquell dipòsit militar.

OBLIGACIONS DEL REGENT LO LLIBRE DE MANIFEST, TAULERS, ALBARANERS, GUARDES, CREDENCERS, Y GENERALMENT DELS DEMÉS OFICIALS DEL GENERAL, Y ARRENDATARIS EN LA EXACCIÓ DELS DRETS DE BOLLA, MANIFESTACIÓ DE LES ROBES, ALBARANS, Y DEMÉS COSES CONCERNENTS.

OBLIGACIONS DEL REGENT LO LLIBRE DE MANIFEST

Lo Regent del Llibre de Manifest no podia fer continuar en manifest qualitat alguna de roba, tan feta á Barcelona com fora d' ella, per propi us de persona alguna, sino que les robes que 's manifestaven per propi us devia ferles aportar al Credencer, perque les assentés á la credença, y lo Receptor ne cobrés lo dret.

No podia tampoch posar en manifest la roba que no tingués tir cert y que no fos canada dins Barcelona per una guarda del General, ó Bolla, y fora de Barcelona per lo mateix Tauler, sots pena de haver de pagar lo dret, y de deu lliures per cada vegada.

Per Nadal quan se feya la comprovació, tenia obligació de fer pagar lo dret de Bolla de tota aquella roba que 's trobés á faltar en lo mani-

fest, y en cas de que 's trobés que 'n sobrava, devia ferla posar novament en manifest del amo d' ella.

A més, lo dit Regent devia portar en un llibre continuades totes les llicencies que se li demanessen per baltrardar, donar trats, ó axugar tota sort de robes de llana, y per donar aygues ó engomar les robes de seda, notant lo nom y cognom del amo y la especie de la roba; y en dies feriat no podia donar dites llicencies, sinó ab un paper firmat del amo de la roba, ó altri per ell no sabent de escriurer.

OBLIGACIONS DELS TAULERS Y ALBARANERS

Cap Tauler podia usar de altres Albarans que los que se li entreguessen estampats ab les Armes del General, y semblantment no podia responcionar altres albarans que los vinguts en dita forma, y firmats per lo Albaraner de la Bolla de Barcelona, y sota escrits de má de algún Oficial anomenat per los arrendataris, sots pena de deu lliures per cada vegada que 's fes lo contrari.

Sots pena també de deu lliures per cada vegada, ningún Tauler, ó Albaraner podia donar albará de guia per roba que no tingués plom de Manifest de la taula de ahon exia, y si era forastera, sens que tingués també plom del General. Hi havia assenyalat y prefigit lo termini de quaranta dies pera cobrar les reponsions, dins los quals quaranta dies, si lo albará tornava ab responsió de la Taula ahon directament no anava, y no de altre, devia lo Tauler, ó Albaraner fer assentar al Credencer la sort, qualitat, y valor de la roba de dit albará, donantne debit al principal, y á la fermança, dels quals lo Receptor havia de cobrar dit dret, sots pena de deu lliures per cada un de dits tres Oficials, que fos renitent, ó poch cuydadós de executarho; y allá ahon no hi havia Credencer ó Receptor, entrava lo Tauler sol en aqueix cuydado sots la dita pena.

Dits Taulers, ó Albaraners no podien fer albarans que primerament no 'ls tinguessen assentats en son llibre, ab la individual expressió de la sort, canes, preu, y demés circumstancies de la roba, y de quin manifest era, ab lo nom y cognom de la persona; y que no haguessen també pres una fiança idónea coneguda per ells, lo nom y cognom de la qual assentaven en dit llibre en la forma demunt dita, y tot lo sobredit, en pena de una terça de son salari per cada vegada.

En cas de tenir congruent rahó de sospita los Taulers, ó Albaraners no concedien albarans de guia que no estessen molt segurs de la persona que 'ls demanava, fent venir procura de la persona á qui havia de anar la roba, en que se espressés lo tir, color, qualitat, y circumstancia

de aquella, y fentse donar una y dos fermances idónees, segons apareixia convenir; y en cas que presumissen ser falses les responsions, podien fer verificar la lletra per lo tauler que 's deya haverles fetes, y cerciorarse de si tenia la roba en manifest; y si en esta materia eren omissos, descuydats ó negligents, refeyen lo dany, y queyen en altres penes arbitraries als Ilustres Senyors Diputats.

Lo Tauler, ó Albaraner posava en lo albará si la roba havia pagat lo degut dret de rams, y si en lo albará no 's feya esment de haverlo pagat, lo Tauler de la Taula ahon anava la roba devia exigirlo y cobrarlo sots pena per cada vegada de deu lliures.

Si era roba de nombres, la havien de posar cada partit de roba de seda en un nombre, axí que no 's podia posar en un mateix nombre dos peces, encara que fossen trossos, ó escapolons, y de una matexa especie, sort y color.

Si trobaven alguna ó algunes de les sobredites robes que no 'ls hi fossen manifestades, les prenien en frau, y desseguida 'n donaven avis al Receptor dels frauds, ó al Diputat local de sa collecta.

Tots los anys en les festes de Nadal y principi de Trienni lo Tauler feya renovar tots los manifests per totes les persones que tinguessen manifestadas algunes robes, y per eix efecte havien de donarli los amos d' elles en un memorial totes les robes que en dites diades los hi restessen en llurs cases ó botigues; y si era roba de nombres, devien dir en quin nombre entrava, y de quin nombre devallava.

SALVADOR BOVÉ.

A LA MEMORIA D' EN FREDERICH SOLER

No per que tothom estés convençut de que la llarga malaltia del eminent poeta no dexava esperar cap resultat satisfactori, fou menys gran lo dol que estengué, fins més enllà de la terra catalana, la mort del fundador del Teatre Català. Amichs íntims y admiradors del finat, al saber la trista nova, acudiren ab pressa á la casa mortuoria á oferir sos valiments á la atribudada familia y á sentir ab ella greu dolor per la perduda del sér volgut.

Mentres lo cadávre del que fou inspirat poeta del poble de Catalunya, amortallat ab la barrada badera del Centre Català, éra depositat en la capella ardent, á la porta s' omplien ab lletesa les llistes de condol ab los noms de nostres literats, artistes, industrials y comerciants de més anomenada, democràticament combinades ab les de nostra gent treballadora; é innombrables telegrams de tot arreu feyen cap á Barcelona, pera ajuntarse á exa expressió de pesar que omplia tots los cors. D' aquests telegrams n' hi ha molts sotscrits per personatges de fama universal; á cap nosaltres donám tanta importancia pera probar la gran popularitat del immortal poeta, com al modest tribut enviat des de Bilbao per los soldats catalans qui servexen en lo regiment de Garellano associantse al sentiment de Catalunya per la perduda del gran dramaturg Frederich Soler.

Lo cadávre fou depositat la matexa nit del dia de sa mort, en la sala de descans del Teatre Romea, convertida en capella ardent

baix la direcció del que va ésser son amich y col·laborador artístich en Joseph Lluís Pellicer, y des de 'l dia següent, divendres dia 5, fins á la hora del enterro, fou un verdader romiatge de gent de totes les classes socials qui visitá les mortals despulls, pera dedicarlshi un recort ó pera portarlhi una corona espressiva de sa admiració al talent del renomnat Serafi Pitarra.

Los autors dramàtics en gran nombre se reuniren pera tractar de la forma en que devien demostrar sa adhesió al gran mestre y acordaren dedicarli una corona, delegar á En Conrat Roure pera que regraciés als concurrents al enterro, demanar que 'l Teatre Romea canviés son nom per *Teatre Soler* y procurar sia donat lo nom del aplaudit autor á un dels carrers de Barcelona.

Nostre Ajuntament, donant una prova del sentiment públich per la perduda del eminent escriptor, que á la vegada ho fou d' estimació vers les coses de Catalunya, celebrá sessió extraordinaria, lo dia 6, á les onze del matí, baix la presidencia del alcalde, En Joseph M.ª Rius y Badia, qui, després d' oberta la sessió, pronunciá un discurs donant compte als reunits de la mort d' En Frederich Soler, fent ressaltar la importancia de la personalitat del creador de nostre teatre y demanant que constés en la acta lo sentiment ab que tots los reunits havien vist la perduda del eminent poeta. Posantse drets en senyal de respecte, acordaren per unanimitat fer en la acta la manifestació proposada per lo Sr. Rius y que 'l Ajuntament assistís en corporació al enterro. També 's resolgué, que tan aviat com estiguen acabades les obres del Panteó de catalans ilustres, hi sien enterrades les despulls d' En Frederich Soler, y además lo Sr. Alcalde pregá á la Comissió de Governació propose que á un dels carrers de Barcelona se li canviés lo nom, posantli lo del plorat poeta.

A les primeres hores de la tarde del dia 6, ab tot y ésser dissapte, presentaren extraordinaria animació tots los carrers assenyalats pera passarli 'l enterro, fins á tal punt, que les companyies de cotxes y tranvies hagueren de suspendre la circulació y la guardia municipal de cavalleria tingué de fer grans esforços, pera que la esmentada suspensió sols durés lo temps necessari pera la organisació y pas de la comitiva.

L' enterro que fou una general manifestació de dol, de les que poques se 'n veuen á Barcelona, sortí poch després de la hora anunciada, precedida per un piquet de la guardia municipal de á caball ab uniforme de gala. Obría lo séquit la societat coral *La Trompeta*, que ostentava una rica corona en son endolat pendó, seguien després delegats de varies societats corals, una nombrosa representació del Cos de serenós y 'ls dependents de diferents teatres d' aquesta capital. Un carruatge, artísticament adornat ab endolats atribuls y la bandera nacional de Catalunya, portava una gran corona dedicada per los autors dramàtics catalans á son mestre y amich; seguien després un lanó cobert de negre contenint les corones del *Centre Català* de Barcelona, *Tertulia Catalanista* y *Associació Popular Regionalista* y altre landó ahon hi havien ajuntades un nombre incalculable de corones, que entre sos variats matisos dexaven destacar los tons vius de la bandera catalana, de quins colors nacionals eren la major part dels llaços que adornaren les corones que omplien l' esmentat carruatge. Entre tantes corones recordam les de la *Unió Catalanista*, *Lliga de Catalunya*, *Centre Escolar Catalanista*, *La Renaixensa*, *Consistori dels Jochs Florals de Barcelona*, *Círculo Artístico*, *Fomento del trabajo Nacional*, *Círculo del Liceo*, *Niu Guerrer*, *Antichs Guerrers*, *Ajuntament d' Hostalrich*, *Cos de Serenos*, *Círculo Republicano*, *Círculo Conservador Liberal Independiente*, *Centre Republicà Democràtic Federatista*, *Lo Teatre Regional*, *La Vanguardia*, *La Publicidad*, *El Noticiero Universal*, *Unión de la Izquierda del Ensanche*, *La Amistat catalana* de Sant Andreu de Palomar, societat *Julian Romea*, societat *Cervantes*, *Sociedad protectora de la infancia*, *Societat Balaguer*, societat *Latorre*, *La Tomasa*, *Círculo español*, *Fomento del Sport velocipedico*, *Societat Euterpe*, teatres *Líric*, *Jardi Espanyol*, *Eldorado* y *Tivoli*, societat coral *Los Amichs Tintorers*, *Centro Republicano histórico*, *Associació de Coros de Clavé*, *Junta de Propietaris del carrer del Marqués del Duero* y Companyia del *Teatro Español* de Madrid. En la matexa carroça hi havia també corones de gran nombre d' admiradors y amichs del eminent poeta, entre les que tenim presents les de Victor Balaguer, Eduart Vidal y Valenciano, Conrat Roure, Joseph Blanch, Iscle Soler, Salvador Mir, Miquel Moragas, Ramon Franquesa, Antoni Vico, Enrich Pigrau, Joaquim Molas y Casas, Joseph M.ª Pous, Joseph Feliu y Codina y Mena-Tutau.

Seguia després altre landó portant la magnífica corona dedicada al finat per nostre Ajuntament. Consistia en un artístich treball de floricultor que ostentava en grans caràcters la dedicatòria «Barcelona á Soler», voltada de glaces negres y amplex cintes dels colors de la bandera catalana. Los dexebles de la escola municipal de música ab son pendó endolat precedien á la banda municipal de música, que portant al devant sa bandera plegada y coberta ab negra glaça, executava una sentida marxa funerària. Seguia després la Rda. Comunitat de Préveres de la Parroquia de N.ª S.ª dels Angels, y, sobre senzill cotxe mortuori, lo féretre, que contenia les mortals despulles del inolvidable Soler, envoltat ab la bandera del *Centre Catalá* y adornat sols ab dues coronas: la de la familia y la de la Empresa del Teatre Romea. Les deu glaces que penjaven del cotxe eren sostingudes per, D. Joseph Feliu y Codina, com autor dramátich; D. Angel Guimerá, en representació dels Mestres en Gay Saber; D. Teodor Bonaplata y D. Iscle Soler, en la dels actors catalans; D. Emili Mario y un fill de D. Anton Vico, en la dels castellans; D. Salvador Mir, per les empreses teatrals; D. Emili Junoy, com á periodista; D. Joseph Lluís Pellicer, en representació del Consistori dels Jochs Florals; y D. Francisco Soler y Rovirosa, en la dels pintors escenográficos.

Lo dol era presidit per lo Sr. Governador civil; D. Ernest Soler de las Casas, fill del finat; D. Eduart Vidal y Valenciano, representant de la Diputació Provincial; l' Alcalde de Barcelona, don Joseph M.ª Rius y Badia; lo Capitá general, Sr. Weyler; los marxers nombrats per lo difunt y la empresa del Teatre Romea. Tot seguit venia nostre Ajuntament en corporació y una comitiva d' unes dos mil persones entre les que s' hi veyen representants d' un incalculable número d' associacions y que essent impossible de detallar, pot dirse, sense exagerar, que aquella concurrencia era la verdadera representació de tots los elements actius ab que compta nostra capital.

Al passar la comitiva per los teatres del Liceu y Principal, comissions d' artistes de tots los teatres tiraren coronas de llorer y flors sobre 'l féretre. Lo Principal tenia sos balcons endolats, lo mateix que l' Ateneu Barcelonés y lo Circul Equestre, que juntaren al enterro lluhides representacions y endolats carruatges ab funeraries coronas dedicades á la memoria del immortal fundador de nostre Teatre Regional. També al passar per devant de la llibreria de López, foren depositades en lo landó que portava la corona del *Centre Catalá*, altres dues coronas ab los noms dels dos setmanaris que la esmentada casa edita.

Devant de la Casa-Ciutat, la Comunitat cantá lo darrer respons entonantsen, y la comitiva seguí lo curs fins al Plá de Palacio ahon se despedí lo dol. Molts dels acompanyants seguiren lo féretre fins al Cementiri vell, en lo que hi havia molta gent, al voltant del panteó que guarda les despulles del inolvidable Clavé, que per lloable oferiment de sa filla D.ª Aurea, guarda també lo cos del mes popular de nostres poetes regionals. Allí després de benehit lo difunt per lo capellá-custodi del Cementiri, fou baxat á la fossa, acompanyat de la major part de les coronas que sos admiradors li dedicaren.

Los concurrents donaren lo pésam al fill del malaguanyat escriptor y En Conrat Roure, en nom de la familia, doná á tots les gracies per haver assistit al acte.

Los cadávres d' En Clavé y d' En Soler, los dos poetes que mes han sapigut encarnar ses inspiracions en nostre poble, jauen avuy agermanats en una mateixa tomba.

Deu fassa, que per lo bon nom de nostra terra, sien ben prompte tots dos enterrats en lo lloch que la justicia deu a sos mérits: Lo Panteó dels catalans il·lustres.—M

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Quan los catalans nos quexám de que 'ls castellans vulguen imposarnos sa manera de parlar, y treballám pera desterrar á la llengua forastera de nostres llars, de nostres temples y de nostres esco-

les, no falten catalans descastats qui surten á la defensa dels que volen la desaparició de nostra parla.

¡Qui havia de dir que 'ls castellans haurien de donarnos armes pera nostra defensa! Lo cert es que á Madrid, com passa també á Barcelona, la moda, la superioritat de la llengua francesa sobre la castellana, la mania de certes classes, de parlar diferent de les demés ó qualsevol altre motiu, han fet que s' estengués l' us del idioma francés d' una manera alarmant, sense necessitat de les imposicions que 'l castellá usa pera ferse conegut á Catalunya y demés regions ab llengua propia.

Vege sinó lo següent apartat d' un diari de Madrid:

«Portá comentaris agó de que en lo culte públich de la capital d' Espanya, y devant d' una gran majoria d' espanyols, se cantés en francés, cosa molt posada en rahó en la iglesieta del carrer de les *Tres Cruces*, sols freqüentada per francesos. Perque va preocupant ja molt, y no sens motiu, als católichs espanyols, la mania, la moda, lo prurit cursi ó lo que sia, de fer resar á nostre jovent en llengua estrangera, fins al punt que hi ha noys que sols en ella saben be 'l Pare nostre, y no en la llengua materna, y de que sovintge molt veure en nostres iglesies á moltíssimes senyores ab devocionaris francesos, haventne tants y tan bons en espanyol» (vol dir castellá).

Cambies lo nom d' Espanya per Catalunya, lo de francés per castellá y lo d' espanyol per catalá, y veurán com los resultarà un parrafet catalanista dels que califiquen d' ignocents los castellans y acastellanats.

—Diumenge passat los nabarros residents en aquesta capital solemnisaren la festa de Sant Fermí, gloriós patró de Navarra, ab una lluhida funció religiosa celebrada en la iglesia parroquial del Pi. Los divins oficis foren cantats per la capella del mateix temple, qui executá, després del segon evangeli, l' himne basch *Guernikako arbola*. Lo sermó confiat al nabarro Reverent Dr. D. Enrich Hernando, sense desdir per res del caracter religiós del acte, fou un entusiasta himne á la Patria basca, ab hermoses notes encaminades á conservar l' esperit de germanor que regna entre Navarra y Catalunya.

—Al objepte d' assajar los grans conjunts y de reunir fondos pera reduhir los gastos que als choristes portará sa propera excursió á Bilbao y San Sebastián, lo diumenge passat se celebrá en la plaça de toros d' aquesta ciutat una gran festival á la que assistiren prop de 2,000 choristes. La interpretació fou ajustada, la concurrencia nombrosa y 'ls aplaudiments entusiastes.

—Nostre Ajuntament ha publicat lo quart volúm del «Manual de novells ardots ó Dietari del antich Consell Barceloní», que comprén des del any 1534 al 1562.

—Llegím en diferents diaris, que 'l día 10 á la tarde, se celebrá una nombrosa é important reunió á casa de D. Manuel Durán y Bas á la que assistiren des de representants del partit carlí com lo Duch de Solferino, fins á partidaris de les doctrines federalistes com lo Sr. Vallés y Ribot, junt ab representants y presidents de corporacions oficials y extra oficials que presidexen lo moviment de les forces vives d' aquesta capital.

Sembla que l' objepte de la reunió fou tractar de la

formació d'una poderosa societat, sense cap aspiració política y sense cap lligam ab los partits militants, que 's proposi vetllar y treballar pera lo foment y desenvollopament dels interessos de la regió catalana. En una paraula, se tracta d'organisar una associació magna que en totes les qüestions vitals porti per dret propi la representació del Principat.

—Mentres estigué de cos present lo cadàvre del malaguanyat poeta En Frederich Soler, lo *Centre Català*, la *Lliga de Catalunya* y algunes altres entitats tingueren endolats los balcons de sos estatges.

—Dijous passat se celebrá en la *Associació Popular Regionalista*, la sisená de ses converses catalanistes, en la que lo ponent Sr. Marsans tractá de la llengua catalana, demostrant son caràcter d'idioma y provant lo absolut desconexement de tot principi filològic dels que volen sostenir que es un senzill dialecte. Probá també que la parla catalana es y ha sigut sempre adaptable á totes les necessitats socials, sense descomptar ni les més modernes ciències y esposá les causes de que una part del poble ignorant de Catalunya, crega més harmoniosa la llengua de Castella, essent la catalana molt més musical y més rica en variats tons. Després del ponent, usaren de la paraula los Srs. Gibert, Salvador, Batlle y Albareda pera demanar ampliacions sobre alguns dels punts compresos en la disertació.

Lo dissapte dia 20 del més que som celebrará la esmentada *Associació*, en son local Escudellers blancs, n.º 8 pis 1.º, una solemne vetllada necrològica en honor del que fou fundador del Teatre Català, en Frederich Soler y Hubert.

Ab motiu d'haverse de disposar lo guarniment de la sala d'actes, es casi segur que la séptima conversa catalanista no 's celebrará lo dijous vinent.

—En la sessió que dimars passat acordá celebrar nostre Ajuntament, acordá concedir al *Centre Excursionista de Catalunya*, un exemplar de les obres que existexen per duplicat en l'arxiu municipal.

—Traduhim de *La Protección Nacional*:

«A principi de la tardor es molt probable que comence la restauració del magnífic cenobi de Sant Cugat del Vallés, comptant pera açó ab la ajuda de valioses corporacions y l'eficacíssim del docte prelat d'aquesta diòcessis.»

—Una comissió de socis del *Centre Excursionista de Catalunya*, visitá lo diumenge passat lo poble de Tamarit, ahon foren acompanyats des de Altafulla, per lo senyor Marqués de Tamarit y 'ls socis delegats del *Centre*, Mossén Daniel Vives y D. Pau Teixidó. Allí vegeren los enderrochs d'aquell abandonat poble rodejat de grans fortificacions, que á troços se conserven encara, presentant un imponent conjunt, que testimonia lo poderiu dels senyors d'aquell castell quan se trobava en tot son esplendor. Una petita mostra n'es lo museu arqueològic que en la rectoria ha reunit lo intel·ligent Sr. Rector D. Daniel Vives, ahon se veuen curiosos exemplars que seria de doldre que no 's conservessen lo dia que l'esmentat senyor haja de dexar la parroquia de Tamarit. Pogueren veure ademés los excursionistes, les importants obres de conservació, que tant en la iglesia com en les fortificacions, ha por-

tat á cap Mossén Vives, aussiliat per lo Excm. Sr. Arquebisbe de Tarragona y 'l Sr. Marqués de Tamarit. Després d'haver sigut espléndidament obsequiats per aquest senyor, los socis del *Centre* visitaren les grandioses pedreres del Médol, que se soposa proporcionar a Tarragona tota la pedra consumida en la época romana, dexant aquella encontrada disposats á procurar que puguin seguirse ab més activitat les obres de restauració de Tamarit.

MORTUORUM

Dijous morí en aquesta ciutat

NA ISABEL VIDIELLA DE PASCÓ

(AL CEL SÍ)

A son espós, l'il·lustre artista y mestre En Joseph Pascó, y á son germá lo renomnat concertista de piano En Carles Vidiella, acompanyám en llur dolor, pregant á Nostre Senyor que á ells envie la gracia de ses consolacions, y donga un bon Cel á la ànima de la virtuosa difunta.

ESTRANGER

França.—Parlant *Le Temps* sobre les eleccions departamentals y dels problemes als qui poden elles interessar, retrau la qüestió descentralisadora, y, entre altres observacions, fa la següent: «No n'hi ha prou de que hi hagen Comissions qui 's reunesquen, redacten memories y prenguen acorts. Lo que cal sobre tot es que en lo cos mateix de la nació, en lo si de les diferents assemblees locals, los esperits s'apliquen ab més afany cada dia á aquells problemes qui particularment interessin á la regió respectiva. Quan los ciutadans, en comptes de dexarse absorbir per polèmiques generals, en les que s'oposen y lluyten les vastes concepcions polítiques se cuydin sobre tot de lo que directament los ateny, esforçantse, no en disputar fins á perdre de vista sobres lo plan del edifici, sinó sobre 'l moblament més pràctic y més cómodo de cada habitació, segons los llogaters que hi han de viure, aquest es lo senyal de que 'l pays está madur pera la descentralisació... la manera com presenten les próximes eleccions pera 'ls concells generals sembla indicar que 'ns anám acostant á eix sentit.»

—En un article emocionant y curiós, titolat *Ce que Mr. Clemenceau n'a pas dit*, y firmat Edmond Deschaumes, se tracta del terrible suïcidi del advocat parisench Eugeni Carré, que 's va matar recentment en companyia de la seva dona y s'examinen les causes productores del estat d'esperit que infantá la trágica determinació del advocat. Aquí 'n va un parrafet-síntesis, que recomanám á la meditació dels qui fan lo sort á les prédiques dels regionalistes:

«En Carré figura en exa legió de jovens de mèrit, però sense fortuna, qui havien sigut republicans sots l'Imperi y qui creyen que la República anava á fer de París una terra de promissió. Aquesta democràcia en-

cegada y antoxadica doná lloch en efecte á tantes carreres ràpides é immerescudes que la-xaripa d' alguns devia girar una pila de cervells y produhir nostra centralisació formidable, en que 'ls hábils progressen corrents, y en que 'ls decentis se revolten y 's maten, acabades les forces y les esperances.»

Anglaterra.—Han algunes setmanes traduhirem una part de les respostes donades á un periodista per en Gladstone sobre 'ls seus sentiments actuals respecte á la causa irlandesa. Lo que en Gladstone digné allavores, ho ha repetit darrerament, y ara ja en una carta que ha escrit á en Jameson, qui li havia enviat un periódich conservador ahon s' afirmava que en Gladstone estava á punt de convertirse al unionisme. Heus aquí la resposta donada per en Gladstone respecte al particular:

«May per may he estat tant com ara convençut de que la «unió» significa en realitat «desunió.» Tant com may desitjo que 'l poble d' Anglaterra 's convence de que cedint á les justes reclamacions de la Irlanda, treballa no solament pera la honra del realme, sinó també pera sa força.»

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

EL CORREO DE GERONA. Gerona, 5 de Juliol: *Federico Soler (Pitarra)*.

—6 de Juliol: *Monomanias*. Contundent contestació al diari que ab lo titol de *La Lucha* surt á Gerona, que pera desvirtuar la importancia de la Assamblea d' Olot, s' abaxá fins á stampar en ses columnes, calificatius que repugnen á les persones ben criades.

DIARIO DE MATARÓ Y SA COMARCA. Mataró, 5 de Juliol: *Federico Soler Hubert*.

—6 y 7 de Juliol: *La antigua iglesia de Egara*. Reproduhit de la *Revista de la Asociación de Arquitectos*.

—8 de Juliol: *La representació de Catalunya*. Demuestra que Catalunya pot contar-se que no té representació propia en les Corts, atingut lo bon nombre de *cuners* que diuen representarla. Entre aquestos hi compren també als que essent catalans, no han nascut, ni viuen, ni tenen interessos en lo districte que representen.—*La Assamblea d' Olot. IV^a de la Unió Catalanista*. Transcrit de LA VEU DE CATALUNYA.

LO SOMATENT. Reus, 6 de Juliol: *Frederich Soler*. Traduhit de *La Publicidad*.

—7 de Juliol: *Desde Barcelona. Concerts matinals de Euterpe*, per D. N. F. y D. Demana ab bons arguments que la esmentada associació usi en son butlletí la llengua catalana.—*En honor de Frederich Soler*.

—9 de Juliol: *Centralisació y Regionalisme*.

—10 de Juliol: *La Assamblea d' Olot. IV^a de la «Unió Catalanista»*. Transcrit de LA VEU DE CATALUNYA.

—*Monomanias*. Traduhit del *Correo de Gerona*.

—12 de Juliol: *La representació de Catalunya*.

LO TEATRO CATALÁ. Barcelona, 6 de Juliol: *Dos Asociaciones y dos Periódicos*, per D. P. de R. En vista de una carta de la *Asociació Popular Regionalista* de Barcelona y de les explicacions de *Lo Geronés*, regoneix la legalitat de la constitució del *Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca*, que havia posat en dupte.

LO GERONÉS. Gerona, 6 de Juliol: *La celebració de la Assamblea d' Olot*, per D. Y.—*Joan Figueras y Vila*, per D. Ramón N. Comes. Biografia d' aquest eminent escultor geroní.

EL BERGADÁN. Berga, 6 de Juliol: *Efemérides catalanes*, per D. Ramón N. Comes. Transcrit de LA VEU DE CATALUNYA.

LA RENAIXENSA. Barcelona, 7 de Juliol: Publica una carta de D. Francisco M. Capella que esplica la biografia del que fou nostre bon company de causa En Lluís Espinalt. (A. C. S.)

—10 de Juliol: *Diputats y senadors no catalans*. Tracta del cunerisme á Catalunya.—*La restauració del monestir de Camprodón*, per D. P. P. y R.

LA COSTA DE LLEVANT. Sant Pol de Mar, 7 de Juliol: *La cuarta Assamblea Catalanista*, per D. Joan B. Torroella.—*Assamblea Catalanista d' Olot*, per Un delegat.

L' OLOTÍ. Olot, 7 de Juliol: *Assamblea de la «Unió Catalanista»*.

LA ALMUDAINA. Palma de Mallorca, 7 de Juliol: *Don Federico Soler*.

—9 de Juliol: *Desde Barcelona. Federico Soler*, per D. B. Amengual.

LAS CUATRE BARRAS. Vilafranca del Panadés, 7 de Juliol: *La Assamblea d' Olot*.

LA GRANOLARIA. Granollers, 7 Juliol: *Intrussisme juridich*, per D. J. Durán y Mayol. Tracta de la manera com los tribunals de Catalunya aplican nostre Dret Civil, fent una comparança entre la llegítima catalana y la castellana pera probar la superioritat que en aquest punt te nostra legislació.—*Los que se van. Federico Soler*, per X.

LA PROTECCIÓN NACIONAL. Barcelona, 7 de Juliol: *La semana*, per D. J. M.ª R. D. Aquesta revista conté los següents apartats: *La muerte de Federico Soler*.—*Juicios*.—*«Pitarra» y Echegaray*.—*Pérdida irreparable*.—*Soler y Clavé*.—*Plácemes al Ayuntamiento*.—*Una idea*.—*Restauración de un monasterio*, per D. J. A. y V. Se refereix al de Camprodón.

LA VANGUARDIA. Barcelona, 7 de Juliol: *La semana en Barcelona*, per D. J. Roca y Roca. Conté los següents apartats: *La muerte de Federico Soler*.—*Honores tributados á su cadáver*.—*La creación del «Teatro Catalán»*.—*Migajas biográficas*.—*Infancia y juventud de Federico Soler*.—*Sus escarceos escénicos*.—*Sus primeros amigos*.—*Una tertulia literaria*.—*«La Esquella de la Torratxa»*.—*El maestro Soriols*.—*Luchas de Soler*.—*Condiciones especiales de su temperamento*.—*Triunfos y desazones*.—*Lauros y espinas*.—*Entre líneas*.—*L' entierro del «Pitarra»*, per De Las Borjas.

DIARIO DE BARCELONA. Barcelona, 10 de Juliol: *Frederich Soler (Serapi Pitarra)*, per D. F. Miquel y Badia.

SETMANARI CATALÁ. Madresa, 11 de Juliol: *Patriotisme estomacal*, per D. N. Verdaguer y Callis. Transcrit de LA VEU DE CATALUNYA.—*La llengua á Bélgica*

EFEMÉRIDES CATALANES

JULIOL.—Dia 8.

1244. Mor en aquesta diada lo Beato Pere Cendra, insigne frare dominich del convent de Santa Caterina, del que 'n fou profés y prior. Gran amich de Jaume I, predicador infatigable, que, com eren petites les iglesies pera escoltarlo lo nombrós públich que hi acudia, utilisava los carrers y places pera fer sentir sa veu, y home de grans virtuts quina santedat acreditaven sovint grans miracles. Venerat en son convent des de temps immemorial en 1399 foren adorades ses reliquies per Felip III y sa esposa Margarida d' Austria, per la infanta Clara, germana de la reyna, y per son parent l' arxiduch Albert.

Dia 9.

1803. A Vilovell, arquebisbat de Tarragona, però de la provincia de Lleyda, naix l' Iltm Dr. Joseph

Caxal y Estradé. Fou un dels sacerdots més virtuoses, erudits y gelosos de sos devers d' aquell bisbat metropolità y obtingué fama d' excelent predicador. Elevat á la Seu d' Urgell, encara se recorden sos mérits y son entusiasme per los avenços d' aquell massa oblidat pays, fins per aquells qui no participen de les seves opinions polítiques. En lo concili ecuménich feu esclamar á un prelat anglés: los bisbes espanyols son la guardia imperial del concili; quan entren en batalla, tot ho arramblen.

Día 10.

1271. D. Joan d' Austria, capità general de les gales d' Espanya, després d' haver ohit la Santa Missa en la iglesia de Santa Maria del Mar, avans d' embarcarse, encomana á la reverent comunitat de préveres de la propia iglesia, que no s' obliden de pregar sovint al Senyor, perque li concedesca l' éxit més favorable pera la Cristiandat en aquella empresa que, contra los turcs, empren la monarquia espanyola, aliada ab los estats pontificis y la república de Venecia y que, com tothom sap, tingué sa solució en lo golf de Lepant, al cap de dos mesos y vintivuyt dies.

Día 11.

1599. Lo rey Felip III trobantse á Montserrat, presideix la solemne traslació de la Verge Santíssima, que de tants antichs temps es venerada en aquella célebre montanya, des de l' iglesia antiga á la novament construhida, y, en conseqüencia, la seva colocació en aquell trono que n' havia fet treballar expressament son antecessor Felip II.

Día 12.

1751. Naix á Barcelona lo célebre metge Dr. don Francisco Salvá y Campillo. Fou no sols per sos coneixements médicts una verdadera notabilitat médicta, tant que un bisbe de nostra ciutat consigná: que si no era lo príncep dels metges, be merexeria ésser lo metge dels prínceps; sinó també un gran patrici que portá la iniciativa de la introducció de notables avenços morals y materials. Apesar de meréixer aytals elogis, fou tant modest com sabi, y los pobres tingueren en ell un bon amich, puix que, fins al ésser portat á la fossa, volgué esserho entre los morts en l' Hospital.

Día 13.

1599. Lo rey Felip III d' Espanya, comte de Barcelona com tots los successors de Ferrán II d' Aragó é Isabel I de Castella, estableix que sols sien elegibles pera concellers aquells qui hagen obtingut lo dret de ciutadans, que requereix, entre altres circumstancies, 10 anys de residència en la ciutat avans d' ésser elegits.

Día 14.

1792. Mor á Barcelona Mossen Pere Anton Monlleó, acreditat mestre de capella de Santa Maria del Mar, quina plaça desempenyá ab bon lluhiment per espay de 33 anys. Fou tingut per tot Catalunya per un dels més distingits compositors y dexá obres en bon nombre que de tal l' acreditaren.

RAMON N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 5.

Una comissió de socis del Foment del Treball Nacional, visitá al president de la matexa societat pera protestar del acte portat á cap per la mesa al visitar al Governador civil protestant contra 'l manifest de la Lliga de Productors del Principat de Catalunya.

Día 7.

Mor en aquesta ciutat lo distingit arquitecte D. Joseph Oriol Mestres y Esplugas, académich corresponent de la de Belles Arts de Sant Ferrán, Vice-president de la Comissió provincial de Monuments, individu de la Academia de Belles Arts y de la de Ciencies y Arts de Barcelona y antich arquitecte de nostra Seu. Entre les obres que en sa llarga vida ha dirigit deu ferse esment de la fatxada de la Catedral, lo Banch de Barcelona y lo teatre del Liceu y les restauracions de les iglesies de Sant Jaume de Barcelona y de la Seu de Manresa.

Deu lo tinga en sa gloria.

Día 8.

Los vehins del carrer de la Corribia d' aquesta ciutat, senten un lleuger tremolor de terra, á la una y cinch minuts de la tarde.

Lo mateix moviment es notat á la matexa hora á Sant Celoni, Arenys de Mar, Caldetes, Vilassar de Mar, Sant Feliu de Cabrera y altres pobles de la Costa de Llevant.

—La comissió executiva nombrada pera honrar la memoria de D. Francisco de P. Rius y Taulet, fa cessió á sa viuda y fills del chalet construït per subscripció pública iniciada temps enrera.

Día 10.

Lo Jurat especial del concurs d' obres d' art de la Esposició de Plantes y Flors oberta en aquesta ciutat, ha publicat son veredict, en lo que 's conceden medalles de primera classe als Srs. D. Joseph Mirabent, D. Ricart Martí, D. Aureli Tolosa, D. N. Gessa, D. N. Checa, D. Ramón Casas y D. Alexandre Riquer.

—Telegrafien que un baix relleu del escultor tortosí D. Agustí Querol, representant á Sant Francisco curant als ronyosos, que presentat á la Esposició de Belles Arts de Madrid, no fou distingit ni ab lo més petit premi, ha sigut premiat en la Esposició internacional artística de Munich ab la gran medalla d' or, honor poques vegades concedit als artistes estrangers.

—A les quatre de la tarde surt de nostre port lo nou vapor «Barcelona», que inaugura una nova línia entre aquesta capital y Filipines, establerta per la casa Pini-llos, Izquierdo y C.^a de Cádiz.

Día 12.

Se dona com á segur que lo Emm. Sr. Nunci de Sa Santetat, assistirá á la solemne consagració del doctor Riu, bisbe electe de Solsona, que tindrà lloch en la capital de la diócessis restablerta.